

Justitiedepartementet

2025-12-17

Remissvar: Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)

Sveriges universitetslärare och forskare, SULF avger härmed remissvar på betänkandet från denna utredning.

SULF är ett förbund inom Saco som organiserar lärare, forskare och doktorander och som samlar mer än 23 000 medlemmar.

SULF:s inställning

SULF har fokuserat på förslagen om att införa ett försörjningskrav för familjemedlemmar till forskare samt förslagen om att begränsa möjligheten för utlänningar att i vissa fall ta med sig barn som fyllt 18 år till Sverige.

SULF **avstyrker** förslaget att införa ett försörjningskrav för medföljande familjemedlemmar till forskare (12.2.5 i utredningen). Ett av skälen till detta är att vi uppfattar att förslaget innebär att det är den medföljande familjemedlemmen som behöver uppvisa en egen försörjning vilket skiljer sig från det krav som gäller för anhöriginvandring för andra utlänningar. *Om avsikten verkligen är att en familjemedlem ska försörja sig själv menar vi också att det kan vara oförenligt med gällande EU-direktiv.* Utöver detta redovisas inga problem med att ett försörjningskrav idag saknas och därmed innebär ett införande av ett försörjningskrav enbart en ökad administration hos Migrationsverket.

SULF **avstyrker** förslaget (12.2.2 i utredningen) att begränsa möjligheten att få uppehållstillstånd grund av anknytning till en person med tidsbegränsat nationellt uppehållstillstånd för arbete ska begränsas till make, sambo och barn under 18 år. Förbundet anser att det fortsatt ska gå att bevilja uppehållstillstånd fram till 21 års ålder samt att detsamma ska gälla de högkvalificerade personer som får uppehållstillstånd för forskning, forskarutbildning eller ett EU-blåkort samt för de som har ställning som varaktigt bosatta. Förbundet delar inte utredningens uppfattning om att det inte skulle skada kompetensförsörjningen att införa den föreslagna begränsningen.

SULF **avstyrker** förslaget om att begränsa anhörigkretsen till barn under 18 år för personer som beviljats ställning som varaktigt bosatta (12.2.4 i utredningen) då det här kan ingå personer som har äldre barn och som exempelvis arbetar, forskar eller bedriver forskarstudier. Förslaget kommer därmed att innebära ytterligare utmaningar för svenska arbetsgivare när det gäller deras möjlighet att kunna attrahera, rekrytera och behålla kvalificerade medarbetare med äldre barn.

SULF **tillstyrker** förslaget om att fortsatt uppehållstillstånd i vissa ska kunna beviljas personer som fyllt 18 år (7.2.5. i utredningen). *Förbundet vill dock påtala att bestämmelsens placering i 5 kap. utlänningslagen gör att den inte automatiskt blir tillämplig på innehavare av de särskilda uppehållstillstånd som ges enligt 5 b kap. (forskare och studerande m.fl.) samt enligt 6 a kap. (EU-blåkort) eller 6 b kap. (ICT-tillstånd) och inte heller på de som har ställning som varaktigt bosatta.* Det beror på att Migrationsverket anser att bestämmelserna i dessa kapitel är uttömmande och att bestämmelserna i 5 kap. därmed inte kan tillämpas om tydlig hänvisning till dem saknas från respektive kapitel. Eftersom forskare m.fl. är högkvalificerade bör samma möjlighet även införas i dessa kapitel.

SULF **anser** att det mest ändamålsenliga vore att införa en generell åldersgräns på 21 år vad gäller barns möjlighet att få uppehållstillstånd genom anknytning till en förälder. Det skulle dels harmonisera regelverket med EU-rättens bestämmelser om uppehållsrätt och dels är det orimligt att anta att en ung vuxen idag ska kunna försörja sig själv när de ofta fortfarande går kvar på gymnasiet. De förslag som utredningen lämnar kommer därmed att försvåra kompetensförsörjningen hos många arbetsgivare inte minst vad gäller högkvalificerade medarbetare.

Inledningsvis vill vi framhålla att det under senare tid lagts fram en lång rad av förslag inom migrationsområdet vilket gör det svårt att få en helhetsbild hur alla dessa förslag sammantaget kommer påverka våra medlemsgrupper. Till detta kommer att migrationslagstiftningen redan idag är väldigt komplicerad. Klart är dock att en del av de förslag som lagts fram och som vi anser vara positiva, inte minst de som återfinns i Ds 2024:31, motverkas av andra förslag i olika utredningar som kommer göra Sverige mindre attraktivt för kvalificerade personer från andra länder. Det är därför viktigt att denna aspekt beaktas i det fortsatta arbetet med de olika förslagen så att den ambition regeringen har att locka till sig sådan kompetens kan realiseras.

Införande av försörjningskrav för forskare

Förbundet konstaterar att det försörjningskrav som föreslås införas vad gäller familjemedlemmar till personer som har uppehållstillstånd som forskare skiljer sig från det som gäller för andra, inklusive doktorander och andra studerande. Vi

uppfattar att förslaget som gäller medföljande till forskare kräver att den medföljande till forskaren har en egen försörjning och inte, till skillnad mot vad som gäller för andra grupper, vid behov kan försörjas av anknytningspersonen. Om det är så förslaget ska förstås är det djupt problematiskt eftersom det inte är givet att medföljande familjemedlemmar har ett arbete när de kommer till Sverige. Vidare finns i så fall heller i förslaget inget uttryckligt undantag från att barn ska försörja sig själva utan endast en ventil för särskilda skäl. Om sådana bestämmelser skulle införas är det ett allvarligt hinder mot att locka forskare till Sverige. Det är inte heller i linje med de förslag som syftar till att underlätta för doktorander och forskare från länder utanför EES-området (Ds 2024:31) och därmed inte i linje med regeringens ambitioner på det området vilka också återfinns i Tidöavtalet. I det sammanhanget kan det också noteras att företrädare för regeringen har pekat på vikten av att Sverige kan locka till sig världsledande forskare från USA när den akademiska friheten där hotas av den nya administrationen. En viktig förutsättning för detta är att migrationsregelverket inte är avskräckande. Denna utveckling har redan uppmärksammats i medierna. Bland annat rapporterar SVT Nyheter (2025-09-24) om en kraftig ökning av ansökningar från amerikanska forskare till svenska universitet, särskilt Lunds universitet, där upp till 25 % av ansökningarna på vissa fakulteter kommer från USA. Även Karolinska Institutet och andra lärosäten ser liknande trender (Curie, 2025-10-22). Detta visar att Sverige har en unik möjlighet att stärka sin internationella konkurrenskraft – förutsatt att regelverket underlättar rekrytering av dessa forskare.

Vidare menar SULF att det behöver utredas om ett krav överhuvudtaget kan ställas på att en familjemedlem till en forskare ska försörja sig själv? Skälet är att det i student- och forskardirektivet (2016/801; artikel 26) framgår att medlemsstaterna ska tillämpa bestämmelserna i direktiv 2003/86/EG, med vissa angivna undantag, när en forskares familjemedlemmar ska ansluta sig till honom eller henne. Av artikel 7 c i direktiv 2003/86/EG framgår att en medlemsstat *får* kräva att *referenspersonen* (anknytningspersonen) kan visa att hen kan försörja sig själv och sina familjemedlemmar. Att uppställa ett krav på att familjemedlemmarna ska kunna försörja sig själva kan således vara oförenligt med EU-direktivet.

Om förslaget inte ska uppfattas som att medföljande familjemedlemmar måste ha sin egen försörjning, utan att de kan försörjas av den familjemedlem som beviljas uppehållstillstånd för forskning, behöver det förtydligas. Enklast vore om kravet är detsamma som för exempelvis studerande då det är etablerat. Att ha ett annat krav för medföljande till forskare är därför olämpligt inte bara på grund av det vi anger ovan utan också för att det skapar oklarheter och merarbete för Migrationsverket och domstolarna att införa ett annorlunda formulerat försörjningskrav som kommer behöva tolkas. Vidare föreslås det i Ds 2024:31 att även doktorander ska kunna beviljas uppehållstillstånd för forskning i framtiden. Om så blir fallet kommer ett tuffare försörjningskrav för medföljande till forskare att även drabba doktorander (men inte andra studerande).

SULF har vid kontakt med utredningen redovisat de löner som postdoktorer (typiskt sett den första karriäranställningen efter doktorsexamen) hade 2023. Dessa återges i utredningen. Vi har utifrån detta konstaterat att det förvisso inte skulle vara något större problem att införa ett försörjningskrav i linje med det som redan finns för medföljande till studerande (inkl. doktorander). Just därför har vi inte uppfattat att det funnits ett reellt problem med att det i dag saknas ett

försörjningskrav, såsom att forskares familjemedlemmar skulle ha utgjort en belastning på det sociala trygghetssystemet. Utredningen har heller inte lyft fram ett egentligt problem med nuvarande ordning, varför det allra enklaste vore att inte införa något ytterligare försörjningskrav för att undvika onödig administration som också riskerar att fördröja forskares inresa till Sverige. **SULF avstyrker därför förslaget i sin helhet.** Om det ändå genomförs anser förbundet att det ska formuleras på samma sätt som för studerande.

SULF har under lång tid påtalat att bestämmelserna i utlänningslagen och utlänningsförordningen är mycket problematiska för de högkvalificerade personer som kommer till Sverige för att bedriva forskning eller forskarstudier. De utgör en kompetens som Sverige behöver både nu och i framtiden. SULF har därför välkomnat merparten av de förslag som lagts fram för att förbättra migrationslagstiftningen för dessa grupper (Ds 2024:31) i syfte att göra Sverige mer attraktivt för dessa högkvalificerade personer. En del av de problem vi idag ser har samband med svårigheter för doktorander och forskare och deras familjemedlemmar att få eller byta uppehållstillstånd utan att först lämna Sverige. Ovan nämnda utredning har lämnat ett antal förslag som skulle förbättra den situationen varför det är olämpligt att införa bestämmelser som motverkar syftet med de förslag den utredningen lämnat. De förslag som lämnas i SOU 2025:95 och i en del andra utredningar går emot den ambition som finns hos regeringen och i Tidöavtalet vad gäller doktorander och forskare och även rent allmänt emot ambitionen att locka högkvalificerad arbetskraft till Sverige.

Försörjningskrav för barn till arbetstagare

Utredningen föreslår att möjligheten att få uppehållstillstånd grund av anknytning beviljat ska begränsas till make, sambo och barn under 18 år när en person beviljas tidsbegränsat nationellt uppehållstillstånd för arbete. Vi anser att det fortsatt ska finnas en möjlighet att bevilja tillstånd fram till 21 års ålder och att detta även ska gälla för personer som får uppehållstillstånd för forskning, forskarutbildning, EU-blåkort eller ICT-tillstånd samt för innehavare av ställning som varaktigt bosatt. Att begränsa möjligheterna på det sätt som föreslås i utredningen skadar kompetensförsörjningen vad gäller högkvalificerad arbetskraft särskilt som de inte sällan är något äldre och därmed ofta har äldre barn än andra. Enklast vore att införa en generell åldersgräns på 21 år.

Det kan här noteras att barn till personer som har ställning som varaktigt bosatta i en annan medlemsstat, enligt 5 kap. 1 § utlänningsförordningen, är undantagna från kravet på arbetstillstånd fram till 21 år eller om barnet är beroende av sina föräldrar för sin försörjning. Detsamma gäller barn till schweiziska medborgare. Den bestämmelsen blir svår att tillämpa om möjligheten till uppehållstillstånd efter 18 år upphör. Om bestämmelsen i förordningen ska ändras behöver det också utredas om det är förenligt med avtalet mellan EU och Schweiz.

Möjlighet för barn att beviljas uppehållstillstånd efter 18 års ålder

Utredningen föreslår att unga vuxna som haft uppehållstillstånd genom anknytning till sina föräldrar ska kunna få fortsatt uppehållstillstånd efter 18 års ålder i vissa fall. SULF välkomnar förslaget då nuvarande regler gjort att unga som fortfarande studerar på gymnasiet inte har kunnat få fortsatt uppehållstillstånd genom anknytning till sina föräldrar. De har istället varit tvungna att antingen avsluta sina studier och försöka få ett arbete istället eller på annat sätt få rätt till ett eget

uppehållstillstånd vilket kan leda till att de först måste lämna landet. Förslaget är också rimligt utifrån att det är väldigt ovanligt att 18-åringar som fötts i Sverige har egen försörjning. Förbundet anser dock att den föreslagna förändringen också ska gälla för de som har uppehållstillstånd enligt 5 b kap., 6 a och 6 b kap. utlänningslagen. Därutöver behöver det gälla innehavare av ställning som varaktigt bosatt. En generell åldersgräns på 21 år vore bättre och den skulle också harmonisera regelverket med EU-rättens bestämmelser om uppehållsrätt.

Sanna Wolk,

Förbundsordförande

Robert Andersson

Förhandlingschef